

2008-02-10

Vad händer när ett projekt är genomfört?

Utvecklingen i Ulrika 1,5 år efter Unika Ulrikaprojektets slutrapport augusti 2006

Projektet föregicks av en utredning som kommunstyrelsen lät göra under 2003. De utvecklingsmöjligheter som kom fram i utredningen ledde till en projektansökan till Leader Sommenbygd där Linköpings kommun och föreningar/företagare/boende i Ulrika gemensamt skulle arbeta med de framtagna idéerna. Stefan Andersson anlätades som projektledare på halvtid och Mariann Löfgren utsågs som ordförande i styrgruppen för Unika Ulrika. Projektet startade i början av 2005 och slutrapport redovisades i augusti 2006. Ett projekt av den här arten bygger på att många engageras och sätter igång processer som behöver tid för att ge resultat. Det är därför viktigt att följa upp vilka resultat som kan avläsas också efter det att projektet avslutats. Det är det vi vill göra med denna rapport även om vi vet att 1,5 år är en kort tid att hinna nå alla mål. Väntar vi längre så hinner många andra saker hända som påverkar utvecklingen i en kommundel och det kan bli svårare att avläsa effekterna av just det här projektet.

1. Butiken

Redan tidigt stod det klart att en förutsättning för ett utvecklande av Ulrika var att det fanns en butik i byn. Butiken upprätthåller många funktioner. Naturligtvis tillhandahåller den varor men det största värdet med butiken är ändå den sociala gemenskap som upprätthålls med butiken som självklar mittpunkt. Där dricker man sitt förmiddagskaffe tillsammans med andra, i butiken kan man läsa på anslagstavlan och höra det senaste som hänt. Butiken är kort sagt den självklara mittpunkten i byn. Utan en fungerande butik skulle trivseln i Ulrika minska även om det rent tekniskt gick att lösa varudistributionen på annat vis med höga kostnader för kommunen som följd.

Butikens utsatta ekonomiska läge fanns redan beskrivet i Ulrikautredningen och det gick till och med att läsa om i tidningen med jämna mellanrum.

Projektledaren har lagt mycket tid på att söka finna en långsiktig lösning på butikens problem. Det stod tidigt klart att enda möjligheten till en sådan långsiktig lösning var att få Ulrikaborna mera delaktiga och därmed få upp köptroheten och minska kostnaderna. Den lösning som slutligen, efter mycket övervägande och inte minst förankrande bland Ulrikaborna, kom att väljas, var konstruktionen med en ekonomisk förening. Efter ett slutligt upprop samlades ca 230 000 kr in bland Ulrikaborna och har använts som en grundinsats i den ekonomiska föreningen. **Den summan stiger hela tiden och i dagsläget är den uppe i 298 500 kr. Den ekonomiska föreningen driver nu butiken och har något överträffat målsättningen med första verksamhetsåret genom att göra ett nollresultat.**

Linköpings kommun bidrog till butikens rekonstruktion genom inlösen av butiksfastigheten som sedan hyrts ut till föreningen. **Ett av de främsta målen med projektet Unika Ulrika har således uppnåtts. För framtiden är det viktigt att befolkningsunderlaget ökar.**

1.1 Ändring av detaljplan för Ulrika

Tidigt under arbetet med Unika Ulrika stod det klart att den detaljplan som gällde för samhället från 1954 var ett av de största hindren för en utveckling i Ulrika.

Ulrikas detaljplan tar som utgångspunkt att bevara samhällets gammaldags karaktär, vilket är direkt motsatt mot kommunens nuvarande planer på att utveckla Ulrika till en självförsörjande tätort i kommunens utkant. Planen är uppbyggd med 1954 års normer för normalt boende och saknar ett centrum för handel. När projektet således försökte förverkliga idén om företagshotell, med centralt läge, med handel som inriktning, omintetgjordes detta av att den centrala marken som skulle vara aktuell var planlagd för bostadsbebyggelse. Planen har dessutom en maximal byggyta på 115 m² för småhus vilket inte kan anses vara en rimlig byggyta för ett enfamiljshus på 2000 talet.

Begränsningen av byggytan har skapat irritation i samhället bland de invånare som ansökt om bygglov för att bygga ut sina små hus, exempelvis med ett uterum. Planen hindrade projektet från att kunna erbjuda hugade spekulanter de attraktiva tomter som skulle behövas för att dra flera människor till Ulrika. Vidare hindrade planen näringslivets expansion. Ett exempel på detta var att Ugglans snickeri nekats bygglov för en förrådsbyggnad med hänvisning till att max byggyta redan nyttjas.

Som ett resultat av Unika Ulrikas påverkan på Linköpings kommun tog Teknik och samhällsbyggnadsnämnden den 11 maj 2006 ett beslut om att omarbeta detaljplanen för Ulrika och tillsatte även en handläggare i frågan.

Vid ett besök i Ulrika den 5 juli 2006 ställde denne handläggare i utsikt att med tillfälligt bygglov under augusti 2006 lösa de tre mest akuta planfrågorna avseende företagshotellet, närvärmecentral samt en ny brandstation. **Dessa löften har infriats och företagshotell och närvärmecentral finns nu på plats med tillfälligt bygglov som grund.**

Den nya detaljplanen är ännu ej klar men beräknas vinna laga kraft under år 2008 om inga överklaganden sker.

Teknik och samhällsbyggnadsnämnden vill skriva avtal med en av Ulrikas drivande näringsidkare om medfinansiering av detaljplanen med 50 % av kostnaden. Detta trots att kommunen vid muntliga överläggningar intygat att behovet av ny plan var mycket stor och också låg i kommunens intresse att ta fram.

1.2 Skolan

Skolan i Ulrika var vid projektstarten nedläggningshotad på grund av för litet elevunderlag. Massmedia har under projekttiden vid flera tillfällen uppmärksammat detta hot vilket förmodligen medfört att barnfamiljer som funderar på att flytta till Ulrika tvekat ännu mera. Personalen i skolan och projektet har arbetat med att öka elevunderlaget genom att återställa skolans gamla upptagningsområde. Området har blivit mindre på grund av administrativa beslut som medfört rationellare skolskjutsar. Arbetet har inte medfört någon ändring av upptagningsområdet. Kommunstyrelsen har beslutat att under en budgetperiod gå in och täcka de extrakostnader som uppkommer med anledning av att det är få elever.

Barn och ungdomsnämnden har nu emellertid återigen aktualiserat skolans nedläggning.

I detta sammanhang måste det betonas att skolan liksom butiken är hörnpelare som Ulrikas utveckling vilar på. En nedläggning av skolan skulle i ett slag dra undan de goda förutsättningarna för Ulrikas utveckling. Här kan man bara hoppas att Linköpings kommun ser till helheten och tar den extrakostnad som den lilla men mycket väl fungerande skolan innebär. I annat fall kommer långt mycket större investeringar som kommunen har gjort i Ulrika att vara bortkastade. Beträffande elevunderlaget kommer

detta sannolikt att under läsåret 2008-2009 vara under det av Skolverket rekommenderade minimiunderlaget för en skola medan det för läsåret 2009-2010 och framåt kommer att överskrida denna rekommenderade nivå på 20 elever. Enligt nämndens material kommer elevantalet vara 31 barn vilket avsevärt kommer att minska kostnaden per elev.

1.3 Byggnation av enfamiljshus i Ulrika

Att bygga en familjebostad i Ulrika innebär att man gör en investering som man inte kan få igen om det hus man byggt säljs inom en nära framtid. Trots att det går att bygga billigt i Ulrika torde det vara svårt att komma under ett nybyggnadspris på 15 000 kr/kvm. Ett mindre enfamiljshus på 100 kvm skulle således kosta ca 1,5 milj. kr att bygga. Marknadsvärdet på ett sådant hus skulle nu kunna uppgå till mellan 600 000 och 800 000 kr. Eftersom bankerna är medvetna om denna problematik är det inte möjligt att få banklån till mera än 50 % av byggkostnaden. Trots att projektet hjälpt till att ta fram attraktiv mark för enfamiljshus har någon byggnation inte påbörjats under projekttiden. Den senast byggda familjebostaden i Ulrika byggdes 1990 och är mangårdsbyggnaden på gården Amundebo i nära anslutning till samhället.

Det pågår underhandlingar mellan företagareföreningen och en markägare om förvärv av attraktiv tomtmark med sjöutsikt i anslutning till samhället. Går företagareföreningens idéer att förverkliga vilket är sannolikt kommer Ulrika att kunna erbjuda attraktiva tomter billigt. Om detta genomförs ändras i grunden förutsättningarna för nybyggnation i Ulrika.

1.4 Strategi för inflyttning till Ulrika

Under våren 2006 köpte en entreprenör från Nykil Stångåstaden AB:s fastighetsbestånd i Ulrika. Detta består av servicehuset samt ytterligare 4 mindre hyreshus. Unika Ulrika tog då initiativet till ett möte med Ulrikas tre hyresvärdar varav de två största kom till mötet. Under mötet enades hyresvärdarna och styrgruppen för Unika Ulrika om att den bästa strategin för att åstadkomma inflyttning av främst barnfamiljer är att frigöra äldre enfamiljshus för den fria marknaden. Detta skulle kunna göras om äldre Ulrikabor, som i dag bor i enfamiljshus, förmås att sälja sina hus, och flytta till hyresvärdarnas lägenheter. Äldre hus som säljs i Ulrika skulle kunna vara attraktiva för barnfamiljer eftersom de kan köpas för ca 25 % av det pris som huset skulle betinga i Linköping.

Strategin tillämpas nu men det går ännu inte att dra några slutsatser om på grund av det lilla antalet avslutade affärer. Hotet om skolnedläggelse påverkar negativt.

1.5 Företagarföreningen

Ulrikas företagare bjöds genom projektets försorg in till en informations och idékväll på Stenåkra Wårdshus. Inbjuden föreläsare från Gnosjö föreläste över ämnet "Gnosjöandan". Som ett resultat av detta möte sammankallades till ett nytt möte där företagarna i Ulrika bildade en företagareförening. **Föreningen har fram tills i dag (10 februari 2008) 19 medlemmar och har blivit mycket drivande i bygden. Företagarföreningen står som huvudman för företagshotellet och för skulpturen "Resande Ljus". Vidare är det medlemmar ur företagareföreningen som är de mest drivande när det gäller att driva butiken i Ulrika.**

1.6 Företagshotell

Idén om att flytta en skolpaviljong från Linköping till Ulrika och inreda denna som företagshotell fanns med i Ulrikautredningen. Projektet undersökte under lång tid de olika förutsättningarna för att kunna förverkliga denna idé. När det så småningom tycktes finnas en framkomlig väg fullföljdes initiativet med samråd inom Linköpings kommun och en ansökan om finansiering till LEADER+ Sommenbyggd. Projektmedel beviljades i december 2005.

Den nybildade företagareföreningen i Ulrika stod som lokal kontakt och ansvarade för de nödvändiga ideella insatserna.

Svårigheterna var betydande alltifrån planfrågan till att få fram bindande löften från ansvariga tjänstemän och politiker i kommunen. **Ett bra samarbete mellan kommunens bolag (S:t Kors, Tekniska Verken och Teknik och samhällsbyggnadsnämnden) och Företagareföreningen ledde till att företagshotellet kunde invigas i augusti 2007. Under hösten har lokalerna iordningställts och de tre första kontrakten förhandlas just nu fram.**

1.7 Resande Ljus

Skulpturen Resande Ljus togs ursprungligen fram för att pryda resecentrum i Linköping. Konstruktionen visade sig emellertid inte klara de påfrestningarna som denna placering innebar.

Efter ett år tröttnade kultur och fritidsförvaltningen på kostnaderna och monterade ned skulpturen, som lagrades i en lada. Ett medborgarförslag från en privatperson väckte förslaget att placera skulpturen i Ulrika. Med bistånd av projektet gjordes en överenskommelse som innebar att företagareföreningen mot en ersättning på 10 000 kr fick skulpturen att sättas upp i Ulrika.

Sedan augusti 2007 snurrar nu skulpturen i Ulrika.

1.8 Ny lekplats

Ulrika kan ståta med en av Linköpings kommuns finaste lekplatser. **Ulrikaborna har bidragit med mycket arbete och 15 000 kr i insamlade medel. Invigningen genomfördes maj 2006 med tal av bland annat kommunstyrelsens ordförande Lena Micko**

1.9 Ulrikas sockenallmänning

År 1931 inköpte dåvarande Ulrika kommun skogsmark och bildade en skogsallmänning. Pengarna till köpet kom från en donationsfond. Syftet med bildandet av denna sockenallmänning var att allmänningens avkastning skulle användas till gagn för invånarna i Ulrika socken. Avkastningen användes sedermera till detta ändamål vilket finns belagt i kommunprotokoll, bl.a. från 1948.

Vid kommunsammanslagningen kom sockenallmänningen sedermera att förvaltas av Södra Valkebo kommun och överfördes till Linköpings kommun vid bildandet av nuvarande Linköpings kommun.

Ulrika sockenallmänning som även figurerar under namnet Eksjöhult, såldes år 1999 av Tekniska Verken i Linköping för 8 miljoner kronor.

Projektledaren hjälpte Ulrika Hembygdsförening att formulera en skrivelse till Linköpings kommun daterad 2005-11-20. Alla föreningar i Ulrika hemställde om att pengarna från försäljningen av sockenallmänningen jämte ränta skulle tillföras Ulrika bygdefonds stiftelse. Denna stiftelses syften sammanfaller med sockenallmänningens syfte.

I ett svar till hembygdsföreningen hösten 2006 beslutade Linköpings kommun att lämna hemställan utan åtgärd. Kommunen hävdar att sockenallmänningen inte kan betraktas som stiftelse vilket skulle ha inneburit återbetalning av pengarna.

1.10 Cykeltävling

Den 9 juli 2006 arrangerades en stor cykeltävling ingående i svenska kuppen i Ulrika. CK HYMER från Linköping stod som tävlingsarrangör men projektet deltog i förberedelserna. Att dra stora evenemang till Ulrika har varit en medveten strategi i syfte att dra köpstarka människor till byn samt att göra Ulrika känt.

1.11 Stadskampen 2005

Hösten 2005 renoverades torpet Granstorp 3 km norr om Ulrika. Renoveringen gjordes av frivilliga i TV 4:s regi och i rasande tempo. På söndagen kl. 17.00 började arbetena och kl. 15.00 på torsdagen blåste ”Willy” (snickare från TV 4 programmet Bygglov) av arbetena. Resultatet var häpnadsväckande. Torpet med trädgård var förvandlat från fallfärdigt till toppskick, och utnämndes i Visbyfinalen av stadskampen till det finaste torpet i hela tävlingen. Enligt Willy och Matte är det de många frivilliga varav de flesta kom från Ulrika som skall ta åt sig äran av det lyckade resultatet. (101 tim ideell tid redovisade på Unika Ulrika)

1.12 Paketleveranser över dagen

Redan vid de första kontakterna med Ulrikaborna fick projektledaren klart för sig att det fanns behov av paketleveranser över dagen. Om exempelvis en bilmekaniker påbörjade en reparation på morgonen och kom på att han behövde delar för att slutföra reparationen var alternativet att vänta till nästa dags leverans. Projektet lyckades på kort tid reda ut detta så att transporter kunde ordnas samma dag till en rimlig kostnad, genom att nyttja samtransport med ex färdtjänst.

1.13 Turistbroschyr

Under projektets första halvår organiserades en arbetsgrupp som tog fram en informationsbroschyr om Ulrika. Arbetsgruppen bestod av en representant från varje förening i Ulrika. Broschyren gjordes av en Ulrikabo på uppdrag av arbetsgruppen och tryckningen bekostades solidariskt av Ulrikas föreningar. Broschyren har inte tryckts upp i så stor upplaga och inte kommit med i kommunens turistsatsning men delas ut exempelvis vid Ulrika marknad.

1.14 Välkomnande av nyinflyttade

Under arbetet med turistbroschyren väcktes tanken på att välkomna nyinflyttade till Ulrika. Arbetsgruppen utarbetade ett mottagningsprogram och ett välkomstmöte hölls för dem som flyttat till Ulrika under 2005. Därefter skall byalaget initiera att alla som flyttar in till Ulrika blir välkomnade på det sätt som arbetsgruppen bestämt.

1.15 Ungdomsverksamheten

I februari 2006 hölls ett samrådsmöte med Ulrikas ungdomar med 18 deltagare. Vidare deltog representanter från Linköpings kommuns ungdomsråd och LEADER+ Sommenbygds ungdomsrepresentant.

Ungdomarna kom med en rad förslag som främst Ungdomsrådet lovade att arbeta vidare med. Ungdomsledare, hopptorn/avsats, 10 datorer, buggkurs, sand till volleybollplan, Detta möte resulterade i att ungdomarnas önskemål om fritidsledare och buggkurs snabbt kunde tillgodoses. Informationsmöte om dessa aktiviteter hölls på kvällen den 7 mars. Vidare tillskrev ungdomarna i Ulrika som ett resultat av mötet kultur- och fritidsnämnden om att få bidrag till beachbollsand till den beachbollbana som finns vid Amundebosjön. Inom en vecka svarade kultur och fritidsnämnden positivt på skrivelsen och anslog 10 000 kr till byte av sanden på beachbollbanan. **Kultur och fritidsnämnden har 2008 beviljat pengar till fritidsledartimmar en kväll i veckan för Ulrikaungdomarna. Detta är mycket uppskattat.**

1.16 Tillgång till drivmedel dygnet runt

När projektet inleddes gick det endast att köpa drivmedel i Ulrika när de båda bilverkstäderna var öppna. Projektet började med att bearbeta olika bensinbolag för att få till stånd en etablering av en modern tankanläggning. Inget bolag var emellertid intresserat att investera i Ulrika. Alternativet blev då att någon av de två bilverkstäderna investerade i en modernare tankutrustning. Till slut löstes problemet så att den ena av bilverkstäderna lyckades finna

äldre utrustning för sedeltankning som monterades på befintliga äldre pumpar. Det går således i dag att tanka sin bil dygnet runt i Ulrika med hjälp av sedlar.

1.17 Hemsida

Redan innan projektet startade fanns Ulrikas hemsida, ”www.ulrikainfo.se”. Den drivs av en eldsjäl i Ulrika som lagt ned mycket tid på detta.

Webbmaster ställde välvilligt sidan till projektets förfogande och det har under hela projektet gått att följa arbetet på denna hemsida.

1.18 Bredband till Ulrika

Redan innan projektet startade fanns en ”bredbandsgrupp” i Ulrika med syfte att så fort som möjligt ansluta orten till bredbandsnätet. Detta arbete fortsatte och projektet deltog med myndighetskontakter och med att anordna möten. Våren 2006 kröntes arbetet med framgång och Ulrika anslöts via länk till bredband med en hastighet på som mest 5 MB.

2. Måluppfyllelse

2.1 Målgrupp

Projektet har bedrivits inom Ulrika församling och riktat sig till de boende inom Ulrika vad avser utvecklingsinsatserna. Utbildningsinsatserna har blivit blygsamma främst beroende på att fokus har lagts på utveckling. Eftersom Ulrika är en del av Linköpings kommun har en betydande del av utvecklingsarbetet med nödvändighet riktats mot kommunens administrativa - och politiska organisationer. Stor vikt har lagts på att marknadsföra Ulrika, främst i massmedia.

2.2 Samverkan

Projektet har medfört samverkan mellan myndigheter, organisationer och föreningar. Teknik och samhällsbyggnadsnämnden, Sankt kors fastighetsbolag, näringslivskontoret, LK data, Tekniska verken, konsult och service, Linköpings turistbyrå, kultur och fritidsnämnden, med flera kommunala organisationer har deltagit i arbetet och därmed fått en ökad förståelse för landsbygdsproblem. Lantbrukarnas riksförbund och länsstyrelsen har berörts i viss omfattning. Ulrikas föreningar (Ulrika idrottsklubb, Betaniaförsamlingen, Röda korset i Ulrika, Ulrika hembygdsförening, Kyrkan, Museet, Museets vänförening, Ulrika byalag och inte minst den under projektet bildade Ulrika företagarförening) har berörts i stor omfattning och har samverkat med organisationer enligt ovan.

2.3 Nytänkande

Projektet har inneburit nytänkande såtillvida att Ulrikas föreningar på ett mera handfast sätt fått samverka med varandra och med främst kommunens olika organisationer. Detta har skapat nätverk som kommer att vara nyttiga för Ulrika i framtiden. Nytänkande har även varit ledstjärnan främst när det gällt att skapa förutsättningar för en rekonstruktion av butiken, men även för de andra konkreta frågor som projektet arbetat med.

2. Utvecklingen efter projektets slut

Projektet har lett till bildandet av en aktiv företagarförening som nu driver ett företagshotell. Affären lever vidare i form av ekonomisk förening. Ungdomarna har upptäckt att det går att påverka och har fått sin fritidsgård i Ulrika. Skulpturen snurrar och lekparken är mycket uppskattad. Servicehuset drivs också i fortsättningen av en lokal entreprenör och ett nytt gruppboende för lättare utvecklingsstörda planeras i Ulrika med plats för fem boende med inflyttning hösten 2008. Dessutom planeras just nu en nybyggnation av fyra friliggande seniorboenden som beräknas stå klart 2009. Ulrika har under 2007 gått över till närvärme (flis och pellets) vilket innebär att skola, affär, servicehus, ett företag och vissa bostäder värms på ett ekologiskt och klimatmässigt bra sätt. Genom att kommunen övergått till närvärme för att värma Ulrika skola har deras driftskostnader minskat med ca 110 000 kr under detta år.

Vi har i denna uppföljning inte kunnat beräkna vad projektet och det fortsatta arbetet efter projekttiden betyder för arbetstillfällen, miljö, jämställdhet, hälsa och ekonomi. När vi med denna rapport nu avslutar vårt arbete med Unika Ulrika-projektet hoppas vi att det ska gå att beräkna projektets effekter, inte minst i samhällsekonomiska termer.

Vi är djupt imponerade av det omfattande arbete flertalet Ulrikabor lägger ner för att bygden ska bli en positiv tillgång för både Ulrikabor, Linköping och regionen. Det är helt klart att en nedläggning av skolan i Ulrika skulle medföra ett oerhört hårt slag mot bygden och att många av de uppsatta målen inte kommer att kunna överleva eller förverkligas.

Mariann Löfgren
Styrgruppsordförande

Stefan Andersson
Projektledare